

Відвага кличе. Доля допомагає хоробрим

Раян Голідей

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Олена Замойська

© Видавництво «Наш Формат». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

ЧОТИРИ ЧЕСНОТИ

Колись давно Геракл опинився на роздоріжжі.

На тихому перехресті серед пагорбів Греції, у затінку кострубатих сосен, великий герой грецьких міфів уперше зустрівся зі своєю долею.

Де саме це сталося і коли — невідомо. Ми знаємо про цей момент із розповідей Сократа. Бачили його на найпрекрасніших картинах епохи Відродження. Відчували народження енергії, напруження м'язів і страждання Геракла у знаній кантаті Баха. Якби 1776 року Джон Адамс 2 домігся свого, Геракл на роздоріжжі був би увічнений на офіційній печатці новостворених Сполучених Штатів.

Бо тієї миті, напередодні невмирущої слави, ще до дванадцятьох подвигів, до того, як змінити світ, Геракл зіткнувся з кризою, такою ж доленосною і справжньою, з якими зіштовхується кожен з нас.

Куди він прямував? Куди намагався дійти? У цьому і є суть історії. Як і більшість людей, самотній, невідомий, розгублений Геракл цього не знав.

Там, де розходилися дороги, прекрасна богиня в розкішних шатах запропонувала йому всі спокуси, які лише можна собі уявити. Вона наобіцяла йому безтурботне життя. Заприсяглася, що він ніколи не знатиме скрути, лиха, страху чи болю. «Іди за мною, — сказала вона, — і кожне твоє бажання здійсниться».

На іншій стежині стояла сувора богиня в білосніжній одежі. Поклик її був тихіший. Вона обіцяла лише ті нагороди, які сам він заробить важкою працею. Сказала, що подорож буде тривала й жертвна, а подекуди і страшна. Але це буде подорож, гідна бога. Вона зробить із нього ту людину, якою його хотіли бачити предки.

Чи було це насправді? Чи саме так воно сталося?

І якщо це лише легенда, то чи має вона значення?

Так, тому що це оповідь про нас.

Про нашу дилему. Про наше роздоріжжя.

Геракл був змушений обирати між пороком і доброчесністю, між легким і складним шляхами, між уторованою й малоходженою стежинами. Перед нами всіма постає такий вибір.

Геракл завагався лише на мить і обрав шлях, який визначив його життя.

Він обрав чесноту.

Слово «чеснота» може видаватися старомодним. Проте чеснота (давньогр. arete) означає щось дуже просте й вічне. Досконале. Моральне. Фізичне. Духовне.

В античному світі вирізняли чотири основні складові доброчесності.

Сміливість.

Поміркованість.

Справедливість.

Мудрість.

Цар філософії Марк Аврелій називав їх «наріжними каменями добра». Мільйонам людей вони відомі як кардинальні чесноти. Це чотири майже універсальні ідеали, перебрані християнством і більшістю західних філософій, але не менш ціновані у буддизмі, індуїзмі та майже в кожній іншій течії, яку ви лишень можете уявити. Як зазначив англійський філософ і письменник К. С. Льюїс, «кардинальними» їх називають не тому, що вони накинуті церковною владою, а тому, що походять від латинського слова «cardo», тобто «завіса».

Це першорядне. Це ті завіси, на яких тримаються двері до гідного життя.

А ще це тема цієї книжки і цієї серії книжок.

Чотири книжки 3. Чотири чесноти.

Одна мета: допомогти вам обрати...

Сміливість, відвага, сила духу, честь, жертвовність...

Поміркованість, самоконтроль, стриманість, виваженість, урівноваженість...

Справедливість, чесність, служіння, братерство, милосердя, доброта...

Мудрість, знання, просвіта, істина, самоаналіз, спокій...

Це ключі до життя, сповненого честі, слави й досконалості в усіх сенсах. Це ті риси, що їх Джон Стейнбек чудово описав як «приємні й бажані для [їхнього] власника, бо спонукають його до вчинків, якими він може пишатися». Але під «він» слід розуміти ціле людство. У Римі не існувало жіночої форми слова «virtus» (чеснота). Чеснота не мала ні чоловічого, ні жіночого роду, вона просто була.

І надалі є. Байдуже, чоловік ви чи жінка. Байдуже, чи ви фізично міцні, а чи ж до болю сором'язливі, геніальні або середнього рівня інтелекту. Чеснота — це універсальний імператив.

Чесноти взаємопов'язані й нероздільні, проте кожна з них різниться від інших. Правильний вчинок майже завжди потребує мужності, так само як дисципліна неможлива без мудрості, бо потрібно знати, що варто обрати. Яка користь від мужності, якщо вона не служить справедливості? Яка користь від мудрості, якщо завдяки їй ми не стаємо скромнішими?

Північ, південь, схід, захід — чотири чесноти є чимось на кшталт компаса (недарма чотири сторони світу на компасі називають «кардинальними напрямками»). Вони ведуть нас. Показують, де ми є і в чому полягає істина.

Арістотель описував чесноту як різновид ремесла, котре потрібно опанувати так само, як професію або навичку. «Зводячи будинки, стають будівничими, а граючи на кіфарі — кіфаристами, — писав він. — Так само, діючи справедливо, ми стаємо справедливими, розсудливо — розсудливими, а мужньо —

мужніми» 4.

Чеснота — це те, що ми робимо.

Це те, що ми обираємо.

І не один раз, бо й оте Гераклове роздоріжжя не було особливою подією. Це щоденний виклик, з яким ми повсякчас стикаємося. Повестися егоїстично чи безкорисливо? Сміливо чи малодушно? Бути сильними чи слабкими? Мудрими чи нерозумними? Корисна звичка чи шкідлива? Відвага чи боягузтво? Блаженне невігластво чи виклик нової ідеї?

Не змінюватися... чи зростати?

Легкий шлях чи правильний?

...

Далі — у повній книжці «Відвага кличе. Доля допомагає хоробрим».

nashaknyga.com.ua